

§ 15

Samråd om reviderat förslag till naturreservat för Årstaskogen och Årsta holmar – svar till stadsbyggnadskontoret m.fl.

Stadsdelsnämndens beslut

1. Förvaltningens tjänsteutlåtande återropas som yttrande till exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret och miljöförvaltningen.
2. Paragrafen justeras omedelbart

Ärendet

Stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden har översänt ett reviderat förslag till naturreservat för Årstaskogen och Årsta holmar på samråd till berörda myndigheter och nämnden för yttrande.

Förvaltningen är över lag positiv till att naturreservat inrättas för Årstaskogen och Årsta holmar och konstaterar att jämfört med samrådsförslaget från 2014 minskas naturreservatets totala yta med 0,7 %. Förvaltningen föreslår att den föreslagna reservatsgränsen justeras i två fall, så att Stugans koloniområde samt Trollparken på Sköntorpsvägen införlivas i naturreservatet. Förvaltningen föreslår även ett tillägg i skötselplanen för yta Ö3 avseende föryngring av fruktträdbestånd, samt informerar om det pågående arbetet med att utreda hundrastgårdar inom den föreslagna reservatsgränsen.

Förvaltningen poängterar dessutom att ekologiska nätverk förstärks genom grönkompensationsåtgärder när områden i och omkring Årsta bebyggs samt att naturreservatet utvecklas för rekreation och tillgänglighetsanpassas. Förvaltningen vill även poängtera att förskolan på Ottsjövägen 26 i föreliggande förslag hamnar inom naturreservatet och att en omlokalisering av verksamheten behövs när bygglovet löper ut. Om detta behöver förvaltningen föra dialog med exploateringskontoret för att hitta en ny lämplig plats.

Förvaltningen vill därutöver peka på att en enkelriktad bussgata kan anläggas mellan Sköntorpsvägen och Ottsjövägen, i sträckning där det idag finns en gångväg, och att detta skulle kunna bidra till effektivare kollektivtrafikförsörjning i norra Årsta. Förvaltningen är slutligen negativ till det regionala cykelstråk som planeras genom Årstaskogen

eftersom det kan komma i konflikt med driftsfordon och oskyddade trafikanter.

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 12 oktober 2017.

Dnr 1.5.3.-579/2017

Beslutsgång

Ordföranden ställde först framställda förslag mot varandra och fann att nämnden beslutat enligt förvaltningen förslag.

Votering begärdes och verkställdes med acklamation mellan förvaltningens förslag som huvudförslag och Moderaternas förslag som motförslag. I denna del deltog inte Vänsterpartiet. Ordföranden fann att nämnden beslutat enligt förvaltningens förslag till beslut.

Yrkanden

Ordföranden Ulf Walther m.fl. (S), tjänstgörande ersättaren Linnea Risinger (MP) yrkade bifall till förvaltningens förslag.

Ledamoten Lars Sterneby (V) yrkade med biträde av ledamoten Ola Gabrielson (MP) bifall till eget förslag till beslut.

Vice ordföranden Gustav Johansson m.fl. (M) yrkade bifall till eget förslag till beslut.

Tjänstgörande ersättaren Elisabet Abelson (L) yrkade bifall till eget förslag till beslut.

Tjänstgörande ersättaren Christina Peterson (C) yrkade bifall till eget förslag till beslut.

Särskilt uttalande

Ordföranden Ulf Walther m.fl. (S), tjänstgörande ersättaren Linnéa Risinger (MP)

”Ett naturreservat i Årstaskogen måste etableras

Vi tre partier har i grunden varierande syn på omfattningen av naturreservatet i Årstaskogen. Det som förenar oss i vårt stöd för förslaget är att vi alla är angelägna om att reservat inrättas och att detta förslag, i dagsläget, är den enda realistiska garanten för att detta sker under mandatperioden.

Vi instämmer i de synpunkter på förslaget som stadsdelsförvaltningens lämnar och vill såväl göra några förtydliganden om varför dessa synpunkter är viktiga som att vi vill framföra andra påpekanden som vi finner viktiga inför etableringen av reservatet och som vi hoppas kan beaktas så långt som det är möjligt.

Klimat- och miljöaspekter behöver noggrant övervägas

Vi har uppfattat att egentligen all skog i Årstaskogen har värdefulla egenskaper. Vi har också uppfattat att det på exploateringskontoret finns ekologer som har varit med och tagit fram förslaget på reservatsgränser. Samtidigt har vi inte tagit del av en sådan utredning som visar att reservatsgränserna kommer bli tillräckliga för djur-, och växtligheten. Innan markanvisningar för byggnation beslutas, bör en sådan genomföras. En sådan utredning kan också bli avstampet för arbetet med att sedan utveckla reservatet, vilket vi skriver mer om nedan.

Vid byggnation vid gränsen till reservatet behöver det i samråd med trafikkontoret tas fram en plan för biltrafiken och parkeringssituationen så påverkan av biltrafik på besökarna och de ekologiska värdena blir så små som möjligt.

Det är viktigt att byggnation i reservatets utkant fungerar bra tillsammans med reservatet. Det är viktigt att detaljplaneprocessen för byggnationen sker samordnat och beaktar detta. Ett sätt att ta ett sådant samlat grepp på är, som Liberalerna föreslår, anordna en arkitekttävling.

Investera i reservatet och låt investeringar vara

I Stockholm är barnperspektivet viktigt. Trollparken är en nyrenoverad och uppskattad park av Årstaborna. Som stadsdelsförvaltningen framför i sitt tjänstemannautlåtande bör parken läggas inom naturreservatet. Om detta inte går bör marken omvandlas till parkmark så att parken på så vis kan finnas kvar. Vi tycker även det är viktigt att det inför beslutet om inrättande redogörs för vilka avväganden som har gjorts för anda ytor som i dag nyttjas för pedagogisk verksamhet av exempelvis förskolor. Det kan då vara bra att redogöra för hur motsvarande behov kommer täckas i det nya

reservatet, eller ytterst göra ett ställningstagande till om reservatgränsen bör justeras i någon del.

Vi ser koloniföreningarna som en viktig samhällspartner som bland sina medlemmar och övriga Stockholmare skapar sammanhållning och trivsel i Årstaskogen. Också därför hoppas vi, som stadsdelsförvaltningens skriver, att hela Stugans koloniområde kan ingå i naturreservatet och utgår från att de berörda kolonisterna i annat fall kommer beredas annan plats inom reservatet.

Med naturreservatet skapas något unikt och beständigt för staden. Vi som söderortsbor och Årstabor vill att fler medborgare upptäcker och kan få nytta av reservatet. Vi välkomnar därför idéer som fruktträdsodling och hundrastgårdar vilket vår stadsdelsförvaltning framför. Men vi tycker också att blicken bör höjas ytterligare ett steg varvid en bred vision för naturreservatet bör tas fram. Vi har här en möjlighet att skapa ett modernt och hållbart naturreservat, i en innerstadsmiljö, längs en lång strandkant. Våra visioner för reservatet måste motsvara detta. Med avstampet i en undersökning i vilka naturvärden som ska stå i centrum och hur reservatet närmre ska formas efter detta, måste nästa steg bli att tillgängliggöra och utveckla reservatet för Stockholmarna. Vi tycker att detta arbete bör tas fram i samverkan med alla Stockholmare, på ett väl genomtänkt sätt, men redan här vill vi framföra några av de många idéer vi mottagit om på det kommande reservatet.

För att visa Stockholmarna på de naturvärden som finns i området behöver det finnas informationstavlor längs natur- och promenadstigar med bänkar vid fina utsiktsplatser. Det kan även resas ett fågeltorn för fågelskådning.

Bland andra idéer vi hört för rekreation finns att utreda möjligheten att skapa fungerande badbryggor och badstrand längs med naturreservatets strandlinje, med ett sommarkafé. Det behöver säkras att det finns tillräckligt med toalettmöjligheter i området. Dianelund i koloniområdet, och gräsområdet runt huset behöver öppnas upp. Nu är det bara öppet för allmänheten två gånger om året och nuvarande grindlås och stängsel omöjliggör picknic eller lek på fin grässlätt med fin utsikt över vatten. Platsen kan bli betydelsefull för exempelvis förskolor på utflykt. Andra idéer vi hört är om att skapa aktivitetsplatser såsom med grillplatser Vi kan även se över utvecklingsmöjligheter för utegymmet.

Vi behöver ett reservat som är tillgängligt för alla

Ett naturreservat behöver innehålla delar som får lämnas ostört, såsom otillgängliga klipphöllar. Samtidigt kommer detta att utgöra ett naturreservat som i övrigt måste få vara tillgängligt för medborgarna. Det är viktigt att det i den kommande planeringen för reservatet tas fram en plan för tillgänglighetsanpassning för alla Stockholmare, även de som är funktionshindrade. Här är det viktigt att det finns trappor mellan olika accesspunkter, men det kan även vara nödvändigt att utreda en hisslösning till strandnivån. Arbetet med tillgängliggörande faller inom inrättandefasen men det är viktigt att redan nu notera att beslutet om inrättande av naturreservat även medför ett behov av tillräckligt med medel, vilket vi återkommer till härnäst.

Stadsdelen behöver stöd inför inrättande av naturreservatet

För att skapa ett modernt och hållbart naturreservat krävs en välfinansierad projektledning. Stadsdelen har inte erfarenhet av att hålla i en sådan **process**. Vi tror att exploateringskontoret behöver avsätta en resurs som kan projektleda inrättandefasen och lotsa en medborgardialog kring detta. Arbetet bör utföras i nära samarbete med stadsdelen, men ske från stadshuset där de viktiga besluten för att förankra idéer och kostnadsaspekter bäst tas. Redan nu, inför beslut om inrättande, är det därför viktigt att exploateringsnämnden noterar, och har en plan för, de höga kostnader som kommer förknippas med inrättandet av naturreservatet.

Vad har vi lärt oss till kommande arbete?

Vi har mottagit kritik för otydlighet i den demokratiska processen med medborgarenkäten. Det är viktigt att vi lär oss av detta inför kommande arbeten med naturreservat i Stockholm. Och vi hoppas att ett sådant arbete kan påbörjas inom kort i fråga om Rågsveds friområde och andra sidan av Älvsjöskogen. Att även omfattningen av dessa reservat kommer att bli omdiskuterat inser vi. ”

Reservation

Ledamoten Lars Sterneby (V) reserverade sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget till beslut;

”Nämnden beslutar:

att delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut

att hela Årstaskogen i nuvarande utbredning blir naturreservat.

att hela koloniområdet Skanskvarn (fd Stugan) och Trollskogen ska ingå i naturreservatet.

att förlänga reservatet något österut.

Att därutöver anföra:

Årstaskogen är stor mätt med Stockholmslinjal. Samtidigt är den för liten för att härbärgera älg. 2014 genomfördes ett samråd gällande planerna på att inrätta ett naturskyddsområde i Årstaskogen.

Människor vistas flitigt i skogen som rymmer två kolonistugeområden vars färgprakt är lysande. Samrådet visade ett starkt stöd för att bevara skogen, både för de många skyddsvärda djur- och växtarter som finns där, och också för möjligheten till rekreation som Årstaskogen erbjuder.

Rödlistade arter i unik miljö

När det gäller Årstaskogen och den nu liggande planen på beslut om att inrätta ett naturskyddsområde där, visar sig konkurrensen mellan byggande och bevarande tydligt. I skogen finns ett stort antal rödlistade arter, alltså hotade. Dessa är: mindre hackspett, gröngöling, spillkråka, duvhök, stare, kungsfågel, tornseglare och tallticka samt skalbaggen reliktböck. Vi har också ett ansvar för de unika tallarna som är 100 till 150 år gamla och är en förutsättning för till exempel talltickans överlevnad. Det äldsta är troligen 400 år. Också ädellövskogen är skyddsvärd därför att de utgör en viktig förutsättning för skogens föryngring. Detta är väl utrett och dokumenterat. För att bevara detta unika område krävs att skogen hålls samman och har en viss storlek, eftersom de olika arterna är beroende av och samspelar med varandra. Det duger därför inte, som i liggande förslag, att hacka upp området och skära djupa flikar in i skogen eftersom man då förlorar det sammanhållna områdets särskilda värden.

Förslaget som nu behandlas är ritat utifrån idén om att de delar som utesluts ur naturskyddsområdet ska bebyggas jämfört med 2014 års förslag. Denna uppdelning förstör det sammanhållna områdets särskilda värden. Man planerar vägar för transporter till och från fastigheterna. För att klara nivåskillnaderna byggs murar som stöd för terrassering och byggs trappor i de mer bergiga delarna. Man planar ut marken men den planerade långsgående vägen kommer i praktiken snarare att bli ett hinder för tillgängligheten. De områden som nu är tillgängliga för rekreation försvinner, eftersom det är här man kommer att bygga. Trappor och berg kommer att vara en stor del av området vilket är svårtillgängligt för barn, barnvagnar, äldre och personer med funktionsnedsättningar.

Det finns utifrån detta starka skäl att avvisa det nu krypta förslaget till naturskyddsområde.

Många reaktioner mot planen och hanteringen

Utöver detta finns demokratiska skäl att lyssna på den starka opinion som finns bland de boende i Årsta. I samrådet 2014 lades ett förslag som de boende uppfattat som det som kommer att gälla. 2017 kommer en enkät, som helt bortser från det tidigare samrådet och som utgår från det nu liggande, begränsade förslaget på naturskyddsområde. Enkäten innehåller frågor som: ”Vill du ha restauranger i husen utmed Årstaviken?” – som om beslut om byggandet redan var taget – men inga frågor om byggnationen eller naturskyddsområdets begränsningar i sig. I enkäterna finns en stark opinion mot de nya gränserna och de hus som ligger i förlängningen av det beslutet. ”Bevara Årstaskogen” har fler än 4000 följare på webben och stadens enkät har besvarats av flera tusen personer. Detta tyder på ett starkt engagemang i frågan. Många människor har samlats till möten. Enskilda och grupper har arbetat med att ta fram underlag och undersöka effekterna av de kända planerna liksom de tilltänka byggnationerna. De har försökt få gehör för sina synpunkter både för naturskyddsvärdena och för möjligheten till rekreation för barn och vuxna i Årsta och staden som helhet. Som exempel beskriver de att förskolebarn kommer åkande med buss för att leka i en spännande miljö och att äldre barn klättrar i träd och bygger kojor. De tycker att demokratin är satt ur spel när politiken kör över samrådet från 2014 och den starka opinion som finns idag.

Bristen på balans mellan exploatering och grönområden

I takt med kravet och behovet av nya bostäder har staden satsat på förtätning och nybyggnation i en omfattning som saknar motstycke. För EÅV har det inneburit att stadsdelen dels förtätar men också bebygger nya områden som till exempel Slakthusområdet och Årstafältet. Vi har, med råge, bidragit med markytor för att göra det möjligt att bygga fler bostäder.

Det är under en tid av stark expansion viktigt att det finns en balans mellan ny bebyggelse och bevarandet av grönområden och särskilt värna om naturskyddet i vissa områden. Att kompensera förlorade delar genom en utvidgning österut är en dålig affär för Årstaskogen. De delar som förloras är värdefulla och lättillgängliga.

Spridningszonen österut är en dålig kompensation och kommer att få än mindre betydelse längre fram. Den kommer att hämmas av byggnation när hela Söderstaden kommer på plats. Andra spridningsvägar till och från skogen är och kommer att vara mycket viktigare.

Enig nämnd 2014-08-21

Kommunfullmäktige beslutade år 2012 att ge Exploateringsnämnden att i samarbete med Miljö- och Hälsoskyddsnämnden och Stadsbyggnadsnämnden bilda ett naturreservat av Årsta skog. En enig stadsdelsnämnd beslutade i augusti 2014, se Insyn Stockholm, att säga ja till remissens förslag att göra naturreservat av Årsta skog. Nämnden har alltså redan sagt ja till att göra hela Årstaskogen till reservat.”

Reservation

Vice ordföranden Gustav Johansson, ledamöterna Henrik Virro, Jonas Nilsson tjänstgörande ersättaren Björn Wredberg alla (M) reserverade sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget;

” Att delvis godkänna redovisningen av samrådsredogörelsen

Att därutöver anföra

Vi tar fasta på att stockholmarna värdesätter kombinationen av en tät levande stad och grönområden av hög kvalitet. Ett av Stockholms mest signifikanta kännetecken är dess gröna och blå värden. I stadsplaneringen ska det därför vara självklart att verka för ekologiska värden, att bygga klimatsmart och till en rimlig slutkostnad för de boende. Det är en principiellt viktig fråga som ska gälla över hela staden, då ett större invånarantal ökar trycket på stadens parker, grönområden och vattenspeglar. För framtiden kommer det att bli allt mer väsentligt att peka ut strategiskt viktiga naturområden och att hantera bebyggelse vid och på vatten varsamt. Stadens grönområden och parker ska kvalitetssäkras och utvecklas, nya parker och träd ska anläggas som en naturlig del av stadsutvecklingsområden. Grönskan och vattnet ska utnyttjas för att förbättra stadsklimatet och mildra konsekvenserna av klimatförändringar.

Särskilt i tätbebyggda stadsdelar är det viktigt att minska andelen hårdgjorda ytor och öka mängden grönska med fler träd, pocket-parker, planteringar och gröna tak. Men även i tidig områdesplanering är det väsentligt att ta höjd för grönstrukturer. I detta avseende handlar det om stadens markförvaltning, varför det är av principiell vikt att staden, det vill säga stockholmarna, har rådighet över marken inom kommunens gräns. Att överlåta till staten att äga rådighet över stora markarealer i Stockholms stad är att flytta frågan från den lokala demokratin till de statliga myndigheter som enbart utgår ifrån lagar och förordningar.

Reservation

Tjänstgörande ersättaren Elisabet Abelson (L) reserverade sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget;

”Att som svar på remissen till stadsbyggnadskontoret anföra följande: Vi är glada över att se planerna gå vidare om att göra Årstaskogen till naturreservat och att tillföra välbehövliga bostäder i det attraktiva område som finns vid gränserna för det kommande reservatet. Vid processer som berör många invånare är det speciellt viktigt att ansträngningar görs för att samla in åsikter från de som är berörda av projektet.

Årstaskogen är centralt för Stockholms biologiska mångfald, och fungerar som ett populärt rekreativområde för många av stadens invånare. Den centrala placeringen av Årstaparken innebär naturliga förbindelser mellan naturområden öster, väster och söderifrån och fungerar som en grön kontaktyta för växt- och djurlivet.

När staden drar gränserna för naturreservatet är det viktigt att ta tillfället i akt och planera för att så många som möjligt kan ta del av Årstaskogens natur. Något som behöver tas i beaktande under planeringen av bostadsområdena vid Årstaskogen är att ett gediget uppsökande arbete för att samla in åsikter från stadens medborgare sker. Bostadsområdet runt Årstaskogen kommer att ligga i ett speciellt känsligt läge och då är det av särskilt stor vikt att idéerna som tas fram är genomtänkta och förankrade. Vi ser gärna att staden använder interaktiva hjälpmedel som ett av flera verktyg för att speciellt nå ut till människor som annars inte hade varit delaktiga i processen.

Vidare är det viktigt att bostäder som planeras i området gör det med naturen i åtanke. Vi vill att en naturlig brygga mellan grönområdet och stad skapas och att de byggnader som angränsar till Årstaskogen skapar en naturlig övergång till reservatet. Eftersom att området har topografiska utmaningar och det vackra läget ställer speciella krav på att området får en hög arkitektonisk kvalitet ser vi gärna att staden utlyser en arkitekttävling för området.

Det är viktigt att staden inser behovet av att rusta upp grönområdet när det blir naturreservat. Projektdirektiven tar upp behovet av att göra parken mer tillgänglig och bygga ut entréerna till den, vilket är positivt, men vi vill se att staden går längre. Fler informationsskyltar och soptunnor är exempel på åtgärder som behövs för att verkligen öppna upp Årstaskogens fulla potential för besökare. ”

Reservation

Tjänstgörande ersättaren Christina Peterson (C) reserverade sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget;

- ”1 att delvis godkänna förvaltningens förslag
2. att därutöver anföra följande:

Centerpartiet har under en lång tid drivit frågan att göra naturreservat av Årstaskogen och Årsta holmar. Redan 2012 deltog vi i kommunfullmäktiges beslut om att ge stadens exploateringsnämnd i uppdrag att ta fram ett förslag till naturreservat. Ett förslag som blev klart 2014 och i samband med detta gick ut på samråd. Tyvärr valde den tillträdande rödgrönrosa majoriteten under hösten 2014 att slänga det förslaget i papperskorgen. Först nu, tre år senare är ärendet tillbaka, men med ett helt nytt förslag.

Centerpartiet är mycket oroade över det liggande förslaget som framstår som en dålig kompromiss mellan Miljöpartiets bevarandekrav och Socialdemokraternas vilja att exploatera skogen.

I Årsta och i nära omgivning pågår i detta nu byggande av ett mycket stort antal bostäder och det är bra och nödvändigt. Men nuvarande och alla nya invånare i Årsta behöver också grönområden för att trivas. Stockholmare och i detta fall Årsta-bor berättar stolt och berättigt om de fina grönområden som karaktäriserar både stad och stadsdel när de får frågor om varför de trivs i staden. Centerpartiet menar att det är en förutsättning för en växande storstad att säkra parker, grönområden och platser för rekreation. Genom att bygga högt och tätt kan vi spara parker och grönområden och samtidigt låta staden växa. Stockholm får inte förlora en av de mest bidragande delarna av dess charm och stadsbild som lockar många att flytta till och besöka staden.

I liggande förslag föreslås bebyggelse av 800 – 1000 bostäder i de områden som vi under förra mandatperioden föreslog skulle bli naturreservat. Varför just dessa områden bytts ut mot andra områden för att bevara naturreservatet storlek framgår inte. Det framgår heller inte vilken typ av bebyggelse som majoriteten föreslår i området. Centerpartiet menar att 800 – 1000 bostäder inte behöver ta den plats som finns i förslaget. Hade man vågat mer i andra områden i anslutning till Årstaskogen, så som Slakthusområdet och Årstafältet, hade det varit möjligt att bygga samma antal bostäder utan att ta Årstaskogen i anspråk.

Årstaskogen och Årsta holmar utgör med sitt geografiska läge, alldeles vid gränsen mellan Saltsjön och Mälaren, en viktig del i Stockholms grönstruktur. Beslutsunderlaget som stod klart i april 2014 är knappast något hafsvverk utan snarare väl gjorda avvägningar mellan exploatering och naturvärden. De grönområden som i det nya förslaget bevaras är förutom strandlinjen, i hög utsträckning bergssluttningar som ändå inte kan nyttjas för lek eller rekreation.

Centerpartiet ser med oro på att populära och välbesökta grönytor läggs utanför reservatsgränsen. Det är av stor vikt att det finns plats för rekreation och lek i ett område där vi vet att skolor och förskolor har mycket begränsade gårdar. Vi ser också med oro på att det inte presenterats någon vision för hur bebyggelsen är tänkt att utformas. Vi kan inte acceptera att bebygga grönområden om det inte sker på ett sätt som nyttjar ytan på mest effektiva sätt. Vi vill se ett alternativt förslag där bebyggelse sker fram till den gamla reservatskanten. Det finns byggbar mark som var tänkt för bostäder redan 2014. Det måste upp på bordet för jämförelse.”

Ersättaryttrande

Ersättaren Lisa Palm (Fi) instämde i det särskilda uttalandet från (Fi)

Ersättaryttrande

Ersättaren Sonja Wallbom (V) instämde i förslag till beslut samt reservation från (V).